

**A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.**

Indült BÉTSBŐL Szeredán 21. Májusban. 1788.

A' Márs Piattzáról.

A' F. Király és a' Korona örökösse Ferentz fő Hertzeg kívánt egészségben vagynak. Azt az éjjeli nappali szorgalmatosságot, mellyet ő Felsége a' Tábor körül véghez vinni szokott lehetetlen le-irni, és tsak gondolni-is edgy Fejedelemről. Ama sok győzedelmi Bokrétát viselő hires fő Vezért Laudont minden héten edgy edgy Levelével szokta ő Felsége meg-tisztelni, valamit a' fő Hertzeg-is a' maga kedves Hitefsét; kinek nem régiben egy gyémántos Török-arany-Grát kulde ajándékba; mellyet

egy Húszár edgy Agától fegyverrel, a' fő Hertzeg pedig ettől kéiz - pénzel vásárlott vala-meg. — A' mi népünk' vitézségének már Bétsben-is láthatjuk gyümöltseit; mert 27. Török Zászlók fel - érkeztek; és az a' hire, hogy edgy tsorda Török Rabokat is itt fognának kerefztül vinni *Plés-vára* felé, hól ezek Sántz-ásással fognák a' magok minden-napi kenyereket érdemleni. — A' Táborok minden-felől őszve-vonattatnak, a' honnan az appróbb tsatázásoknak már vége fog szakadni, és a' közönséges ütközötekhez készülnek; rövid idő alatt meg-fogjuk halani, a' *Márs* mezején zengő Török musika szó alatt mitsoda tántzot járt légyen a' *Nagy Peczér*. — Nem régiben a' Bányalukai Törökök 3 napi böjtet és imádságot tartának azért, hogy az ő hadakozásoknak szerentsés ki-menetele lehessen, 's azonban történetből ezen 3 napokon különös veres színben kelvén-fel és menvén-le a' nap, a' *Mahumed* babonás követői azt hozák-ki belolle, hogy lehetetlen volna nekik itten vért nem ontani; azért mind egy lábíg ki-költezének, és Bányalukát üressen hagyák. — A' Porta már most — tsak alig ha a' jelen-való tűzben a' 13 próbát ki-álja; mert már Mártziusban az Egyiptombéliek, a' mint alább-is meg-irtuk, mihelyt az Orosz és az Auszriai Udvarral való zenebonáját értették, fegyvert fogtanak ellene; és valójában az előre látó Politikusok ugy vélekednek, hogy valamint a' fellyebb folyt Tengeri háboruban az Amerikai *Respublika Vassington* alatt az Anglus jármot nyakából ki-vetette; ugy Egyiptom *Bays* alatt (Ez a' Pártütésnek indittoja) a' Török jármat bizonyoson ki-fogja nyakából venni. — A' szegény *Skutari Basát*, (azon kívül, hogy ennek 10-ezer arany

arany vagyon fejére téve, ki azt Konstantinápolyban edgy abrakos tarisznyából szakállánál fogva kihúván, a' Szúltánnak kezébe adja,) a' *Musti* a' *Mahumed*' Paraditsomából örökösön és egész Czérémonióival ki-átkozta; sőt nem tsak a' Basát magát, hanem mind azokat a' Törököt, kik ő alatta fegyvert fogni mérészelnek. Mit tsinál már most ezen Bafa? A' *Mahumed*' egész Paraditsomának minden hazudott dicsőségeitől való meg-fosztatását félen fordulva nevetné külömben, ha a' babonás népben ez nagy érzékenységet nem okozott volna; de minthogy ezek a' nagy babonás félelemnek miatta már kezdeték a' fegyvert le-rakni — kétséges a' dolognak ki-menetele.

Londonból April. 15-dikén költ Levél-szerént: A' Marokkai Tsászár követeket küldött az Anglus Udvarhoz, kik által meg-izente ő bárdolatlan Felsége, hogy a' Konstantinápolyba ajándéku küldeni szándékozott hajókat az Anglusok el-kisézni nem akarták, azért ő durva Felsége meg-neheztelt. Ezen hajókat a' Gibráltártól már a' Spanyolok fogják Konstantinápolyba kísézni. Ezen kívül ő durva Felsége egy Levelet küldött a' Tángeri Keresztyén Polgármesterhez; mely által az Anglusok meg-sértődötteknek tartják magokat: a' Levél így vagyon. „Az Istennek nevében békeféség légyen azon Polgármesternek, a' ki az igaz úton jár! — Tudjaé kegyelmed? hogy 30 esztendőől fogva, miolta az Anglusok' maga vifeletét vizsgáljuk ugy tapasztaltuk, hogy ők szavokot meg-nem tartják: mi egyéb esmertető jelt ő benne nem találtunk, azon-kivül, hogy ők igazat nem szóllanak. Más Keresztyén Nemzeteknek azt edgy esmertető jelének tudjuk lenni, hogy azok szavak

voknál meg-állanak; de edgy olyan Nemzet mint az Anglusok, a' kik hazugságot szóllanak, meg-nem érdemlik, hogy az ember vélek beszélljen, vagy nékiek levelet írjon; mert a' mi Vallásunk-szerént ugyan a' hazugság leg-nagyobb vétéknek tartatik. Az ő Követjek Kurtis minékünk azt igérte vala, hogy az ő Udvara a' mi hajóinkat nem tsak el-küldi a' mi testvérünknek Szúltán Abdulhamednek, a' Török Tsászárnak, hanem azokat a' Gibráltárnál el-is készítetteti, és szükséges dolgokkal meg-rakatja: Mi ilyen reménség alatt némely hajókat pénzel meg-rakván hozzájuk küldöttünk, de ők nem hogy többet készitettek volna, hanem azokat-is visszfa küldötték. Irtam Jamadilula hónapnak 17-dik napján 1702-dik esztendőben (az az a' mi számlálásunk szerént Fébr. 25-dikén 1788.,) Ezen levelében ő — — Felsege erősen zugolódik az Anglusok hazugságára: holott a' múlt két esztendőkben a' Gibráltárnál az Anglusok egy néhány hajókat készitettek számára, mellyek közül tsak edgyik 100 font Sterlingbe került: már most azt kívánja ő — — — Felsege, hogy Anglia 10-ezer tonna puska-port hajókra rakván, az ő neve alatt küldje a' Portának ajándékba: rendes kívánság! meg-gyült a' baja Angliának ezzel a' durva vendéggel, meg-válik hogy tafzirja-el a' maga nyakáról.

A' Veres-toronyi kapun kívül Priporánál álló őrizetünkre ezen h. 2-dikán dél-után a' Törökök ismét rá-ütöttek; de ekkor-is a' már gyakran 's méltán meg-dicsért Oberstlajd. Turáti Ur' jó rendelése által visszfa-verettek: a' gyalogságnak t. i. a' kikre elsőben ütöttek a' Törökök, parantsolatja vala, magát látsanként hátra húzni, hogy az ellenséget a'

patakon által tsalhafsák: ugy-is esett, hogy ezen vízszá húzást a' Törökök szaladásnak gondolván serényen által mentek a' vizen, a' hol a' lesbe állított Toskána Húszároktól hirtelenséggel körül vétettek, és a' hol egy kis véres tsata támada, mellyben a' Törökök magok közül 38-at halva el-hagyván, a' patakon vízszá - futamodtanak. Itt a' Toskána Húszátok oroszlanyi bátorsággal viaskodtak, kiket Kapitány *Simoni* maga példájával vezérelt; ezen Kapitány *Ur* midőn éppen a' Törököknek vezérlő Basá-jokat üzőbe vévén, szinte elérné kardjával, éppen akkor kilentzen löttek reája, melly lövések közül edgy a' jobb karját találván, kardját el-ejtette, és a' Basát el-nem ejthette: a' mellette lévő *Káplác Khénót* halálofon meg-sebesített, ugy hogy midőn más 5 sebesekkel edgyütt *Szebenbe* vitetnék, az úton meg-hólt: itt *Hadnagy Bertok-is* egy Török kes által m g sebesített.

Miskotltz 23. Apr. — „ Se nem tökéletes lopás, se nem vásár, se nem erőszakétel, vagy ajándék: ugyan minek lehet már ezt nevezni? *Miskóltzon* fel-nyitá nem régiben edgy ember a' maga gabonását, 's egy néhány véka buzát őrleni vízzen belöle. Más-nap nézi, 's tsak el-bámúl midőn látja, hogy a' gabonásnak alig van egy kevés a' fenekén; széllyel néz, 's hát edgy tzedulára akad, mellyen e' vala írva: *Barátom!* imhól vagyou gabonádnak fele árra, felivel pedig várakozzál a' mig meg-adhatom. Bejjebb néz a' *Contractust* Olvasó az üres *Kasba*, 's meg-találja az el-vitt gabonának fele árrát; de minthogy ezen rendes vásáros a' más felének meg-fizetésére se határt nem tett, mind pedig a' maga nevét alája írni el-felejtette, a' kéntelen

len buza-árosnak mind addig edgy kis illendő várakozással kelletik lenni, mig amannak kedve tseperedik az önként való meg-fizetésre. — A' gabonának árra mind Magyar-országban mind Erdélyben naponként száll alább.

A' mit az Olasz-országi Levelekben írnak, a' leg-nevezetesebb Ujságok közé tartoznak, t. i. A' Romai Pápa a' Loretoi ezüstműből álló kintset, mely csak 36 ezer font ezüst, és 400 ezer Skudira be-tsültetik, Romába a' pénz-verő házba viteti, és a' Pápai Udvar számára százért negyedfél usorával hasznát akarja venni. Ennek okául azt állityák némelyek, hogy Romában-is meg szűkült a' siklus — de mások megint ugy vélekednek, hogy ő Szentsége attól tartana, hogy ha valami módon az Algiriaknak, ezen környül-állásokban, kedvek találna érkezni ezen fok buzgó Keresztényektől áldozatúl adott kintsnek minden usora nélkül való fel-vételére; ezekkel, mint Pogányokkal igen bajos lenne a' Szent-széken perelni; *ex jure Canonico*; és ezért tselekedte volna. — A' Málthában lévő *Málthésiai* Rendnek nagy Mestere, a' nagy Tanátsban edgy Levelét olvassá-fel a' F. Romai Tsászárnak Mártz. 28-dikán; mely által arra kéretik ezen Rend, hogy a' Muszka Hajós-ferget a' magok ki-kötő-hellyekbe fogadják-bé, midőn a' Közép-tengerre evez; melyre legottan 4 Kommisáriusokat-is rendelének ezen dolognak tellyesfittésére.

Bétsben a' magok rangjok felett héjazó tsalárd aszfzonyok mind le-sütött fővel járnak, és 2 — 3-mon öszve-álván, csak alig hallik, olly lassan futognak; vallyon mi az oka? Eppen most áll a' szégyen-kövön azon leg-nagyóbb Dámát jádzott tsalárd aíz-

aszszony, ki hamis petsét alatt 80-ezer forintokat vett vala-fel, és más gonofzságokba-is nyakig hever vala: E fok Bétsi Aszszonyok előtt nagyon érzékeny példa. — Gróf *Poniatovszki* a' Sabátsnál vett sebek-miatt meg-hólt; Gen. *Schlaun* és *Khún* pedig veszedelmen kívül vagynak. — A' N. M. K. Testörző Seregbéli Kapitány *Dániel* Svadromat kapott; fő Hadnagy *Gányi* másod' Kapitánnyá lett; *Czirjék*, *Török János* és *Pélei* All-Hadnagy Urak pedig a' Székely Húszároknál fő Hadnagyi rangra léptenek. — Az In'sinér Akadémiából ezen Nemes Hazafiak lettenek Tisztekké: Báró *Wesselényi István* a' Gen. *G. Vartensleben* Reg. Zászlótartóvá: ki ezen Hadi-tudományok Mühellyében mind az erköltsből mind a' Tudományokból, mindenek itélete szerént, első példát és próbát adott; *N. Donáth József* az 1-ső Székely Reg. Zászlótartóvá; kit a' Természet maga szült fegyvert hordozóvá; — *Lázár*, a' *Pelegri*ni Sergében Zászlótartó. — *G. Kéglóvits*, a' Horvátoknál Zászlótartóvá s. a' t. Azt jegyzeték-meg már egy néhány esztendőktől fogva, hogy ezen Hadi tudományok mühellyében a' Magyarok vóltanak minden Tudományokban az elsők. — A' mi mostani Hadi-tudósittásaink mind tsak szó szapartó lári-fáriból állanak; azért semmi nevezetes történettel nem szolgálhatunk: e' pedig onnan vagyon, mivel mind a' Török, Orosz, mind a' mi Sergeink öszve-húzván magokat, a' leg-nagyobb Kontzok főnek a' réz' fazakokban. Orosz Feldmarfal *Románzov* a' Bendernél öszve-gyült véghetetlen Törökségnek 50-ezerevel magával készít egy Lakadalmat — a' mi Táborunk-is túl van a' Száván, meg-teritette a' Nagy Vezérnek az asztalt. Rövid órán nagy hírek

rek tsenditik füleinket. — Egy Szeremi Levél-szerént 26. Apr. ére ő Felsége Szabátsból Zemlinbe visszafra, és még az nap meg-nézegetvén a' Besániai roltésnél azt a' helyet, a' hol Aprilisnek 22-dikén a' tsata esett, azt mondotta, hogy sajnálja, hogy akkor jelen nem lehetet. A' múlt hónapnak 28-dikán a' szabad Sereg Vezérje *Mihalovits* Májor a' Császárnál audientziát nyert, a' kiről azt mondják, hogy azt a' hirt vitte volna ő Felségéhez, hogy a' Török nagy Sereg a' Serviai szélekre bizonyoson el-érkezett, és közelebb közelebb mégyen Belgrádbhoz. Aprilisnek 25-dik napjától fogva igen tsendefen viselik magokat a' Törökök, és azolta még tsak egy lövést sem tettek. Ebből azt gondolják a' miéink, hogy a' Török bizonyoson valami nagy követmozgat, és mi réánk 3 helyeken akar egyszerre utni. Erre nézve a' Zemlini hegyen, a' hol még egy régi ronyos Vár' darabja van, egynéhány vigyázó knnybókat tsináltak, a' hol egynéhány Tisztek lévén mindég, Belgrádba mindent ki-néznék: mert erről a' helyről Belgrádba egyenesen és jól bé-lehet látni a' jó mezfze látó üvegek által; de azt is mondják, hogy a' Belgrádiaknak ha mezfze látó üvegek nintsen is leg-alább Pápa-fzemek tsak igen van. — Ez előtt egynéhány nappal 2. embe-reinket el-lopták a' Belgrádiak a' Strásáról.

Egy már sok esztendőktől fogva Török hadi szolgálatban lévő Frantzia Tisztnek Párisba a maga Udvarához a Török hadi népről tett tudósítása:

A Törökök a magok Gyalóg - Sergeiket Jantsároknak nevezik. Ezek félelmet okozó Sergek mind a Porta ellenségeinek, mind annak, a ki nekik a Söldöt adja. — Ez a szó: Jantsár Török szó, (*genyceris*) melly ujj katonát téfzen. Ezek az óltától fogva vagynak, mióta Görög-ország a Törököktől el-foglaltatott. Második Amurat Orlánsnak fia ezeknek 1372-ben igen nagy szabadságot adott, és 45 - ezerre szaporította, és azon időtől fogva az igaz Jantsárok tsak 45-ezeren vagynak. Ezek 2 Táborra vagynak osztva; az edgyik fekszik Aliában Damaskusban, a másik Konstantinápolyban. Ezeknek földjök 12 asper, az az: a mi pénzünk szerént 6. kr. — Felső hofszú Kötösök posztoból vagyon, lájbijak kék posztó: Nagy Köttyöt viselnek, melynek fél-lábnyi felső része vörös, és hamis kővekkel ki-vagyon rakva. Midőn ezek békeféség' idején Várakban fekusznak, egy páltzán kívül semmi egyéb fegyverek nintsen, midőn pedig háborura mennek, mindeniknek edgy kardja, kéfe, és edgy flintája vagyon. A Tábori utokban 10 Jantsárnak vagyon edgy lóva, mellyen ezek a magok portékáikat viszik, és 20-nak edgy Tevéje, mely a Sátorokat hordozza utánok. Ezen Török gyalogság eleitől fogva sok zenebonát okozott a Birodalomban: ezektől mind a Szúltán, mind a Nagy Vezér szüntelen való félelemben vagynak, és minden Jantsárnak, midőn Jantsárrá léfzen, 2 hitet kelletik le-tenni; az elsőt, hogy ő a Szúltánt hiven szolgálja, a másodikat, hogy ő a maga Jantsár társainak akaratjok és rend-

tartások-szerént fog élni. Ezek olly erőssen öszve-
 is tartanak, hogy ha edgy Jantsár meg-bántatik,
 már az egész Sereg meg-sértettetnek valja magát.
 Hányszor nem ütötenek ezek a' magok Tsászárijok
 ellen pártot. Ők II-dik Bajazetet 1512-ben a' Tsá-
 szári székből le-vetették, III-dik Amurátot 1595-
 ben meg-ölték; III-dik Mahometet le-vetéssel fe-
 nyegették. II-dik Osman ezen félelmes katonasá-
 got 1622-ben rövidebb porázra kívánnyá vala ven-
 ni; de az ő szándéka ki nyilatkozódván, a' Jantsá-
 rok őtet a' 7 toronyba fulinél fogva hurtzolák, hól
 kegyetlenül ölék-meg. Ezek Musztafát a' Tsászári
 székebe ültették, és 2 hónap múlva abból megint ki-
 vetették. Ibrahim Tsászárt 1649-ben meg-ölték,
 és IV-dik Mahumednek fiát, mivel Bétsnél szeren-
 tsétlenül hadakozott, Tsászári székből ki-vetették;
 noha az akkori Nagy-Vezér Kara Musztafa vala
 ezen szerentsétlen hadnak az oka. III-dik Szoli-
 mant Tsászárnak tették, és egy kevés idő múlva
 megint le-vetették. 1730-ban pártot ütötenek, és
 hogy a' Tsászár őket le-tesendefithesse, a' Nagy Ve-
 zért, a' Kapután Basát, és a' RaiszEffendit ezek
 nek kedvekért fel-áldozá, még-is III-dik Akhmetet
 le-veték a' Tsászári székből, és II-dik Musztafának
 fiát Mahometet ültették oda. Illyen a' Török gya-
 log hadi-nép! — Ezen félelmes katonaság egy A-
 gától vezéreltetik: Ez a' szó Aga, a' Török nyel-
 ven páltzát jelent, és a' Jantsárok Agája még a'
 Tsászárnak jelenlétében-is egy nagy botot hordoz a'
 kezében. Ennek előtte a' Jantsárok közül vállasz-
 tottak Agát; de már most a' Szeráilban neveltetett
 ifjak közül maga téfzen a' Szúltán. A' Jantsárok
 mindenkor, természet szerént való örökösi a' ma-
 gok

gok *Agájok* mozgó és mozdulhatatlan jószágának halála után, és ehez a' Szúltánnak a' világért sem szabad nyúlni. — Hadakozásnak idején a' Jantsári név alatt lévő gyalógság meg-szaparodik és nem 45 ezerből, hanem mint a' jelen-való időben-is leg-alább 180-ezerből áll; noha ezeknek tökéletes számok soha nem tudatik azért, mert ezeknek nemes szokások - szerént némellyek, mihelyt tettzik a' Táborból visszsa-mennek. Az után véghetetlen sokra szaparodik ezeknek számok; de mihelyt szorúl a' kap-tza, leg-ottan haza szaladnak. Ezek nem engedik magokat soha egy Kereszténytől-is vezéreltetni, és azok a' Frantzia Tisztek, kik a' szokás - szerént a' Török Tábornál szolgálnak, tanáttal tarthattják a' Török *Agákat*, azoknak állásokat és Tábor-helyeket mérhetik, igazgathattják; de soha sem vezérelhetnek. — A' Jantsárok nagy szivű bátor emberek: A' Várak' óltalmazásában leg-elsőök; a' tsatákban egészzen az ellenség közé szoktanak, a' leg-nagyobb tűzben-is menni, és azokat késekkel szokták martzangalni; de még a' mái napig-is semmi hadi rendet tartani tellyességgel nem tudnak, mely az ütközetekben leg-szükségesebb dolog.

A' Török Lovasság, neveztetik az ő nyelvekenn *Spáhisnak*, kik ez-előtt *Seliktarlis* nevet vifeltének; melly fegyveres hadi-embert téfzen: de ezen tisztes nevet 3-dik *Mahumed*, egy hadakozásban tett rossz magok vifeletéért el-vette tőlök, és nevezte őket *Spáhifoknak*, mely annyit téfzen mint: lovas ember. Ezek igen jó lovas katonák, öltözet-jek nékiek nem egy forma, hanem ki-ki tettzése-szerént öltözik; ezek-is a' Jantsárokkal edgyütt kezdettek vólt hatalmaskodni, mikor *Osmán* Tsászárokat

jokat le-vetették az uralkodásból; de *Kuprugli* Vezér nagyon meg-gyengítette az ő hatalmokat; mikor őket a' birodalomban széllyel ofztotta, és a' párt-átókat meg-ölette. Valójában apró tsatára alig lehet ezeknél jobb lovas katonákat gondolni; az ő lovaik leg-szebbek, és leg-ferényebbek egész Európában, úgy hogy, a' portázásokban néha a' Magyar Húszároknál-is elébb betsültetnek. (Meg-kell jegyezni hogy ezen író levelet Frantzia Tiszt-is, mikor meg akarja ditsérni a' Spáhist, a' Magyar Húszárhoz hasonlítja; és ez a' Magyar Húszárokról való vélekedés, minden nemzetek kezében és szájában forog.) Csak abban a' részben gyengébbek a' Spáhifok a' mi Húszárjainknál, hogy ők a' rendet tartani nem tudják; a' Tatárokból lett Spáhifokat ez előtt leg-jóbbaknak tartatták; de mióta *Krim* a' Muszka kéz alatt nagyon, azóta ezeknek számok és ditséretük alább szállott. Ebben a' mostani hadban a' Spáhifok száma 120-ezerre mégyen, de szüntelen szaporittatik a' Konstantinápolyba érkező számtalan Ásiai Seregekből. Az ő fegyverek ezekből áll: egy pár pistoly, egy kard mellyet ők *Misztáknak* neveznek, egy dárda (torökök *Gerit*) egy hansár vagy török kés, (*Kaddáreh*) sőt némelleyeknek kéz-ivek is nagyon: Mikor a' Török Császár személlyesen a' Táborba mégyen, mindenik Spáhisnak 5-ezer *Aspert* ajándékoz, és velük őrizteti a' maga életét.

A' Török ágyuzó Sereg (*Artilleria*) nagyobb részént Keresztényekből u. m. Görög, Frantzia, Örményekből és más szomszéd nemzetek által szökőiből áll; kevés ágyukat visznek ők a' Táborba, de annyi-val többet raknak a' magok váraiknak őltalmazására. Azt tapasztalta *Bauer* Muszka Generál a' közebb

zelebb múlt háborujokban, hogy a' Törökök többet biznak a' koz-katonáiknak babonás bátorságokhoz mint az ágyúzáshoz, azért is mióta Hertzeg Eugeniussal tsatáztak, azolta az ő Artilleriájok Európában leggyengébbnek tartatik. „ — „ A' Török Vezérek vagy *Veziriusok* koránt sem a' fegyver forgatásban és a' hadi-tapasztalásban neveltetett emberek; a' leg-felső Vezérnek annyi bajlodása van a' Státus dolgaival, hogy a' dolgokra személynem nem ügyelhet: a' *Jantsárok* és *Spáhikok* Agái a' *Szérályban* neveltetett emberek, a' kik magokra keveset tudnának az igazgatáshoz, hanem hadakozás idején, minden Agának vagyon edgy Frantzia Tiszt Adjutántja, a' ki tsak nem minden lépésre tanátsot ad. De már az a' kérdés: hogy vallyon a' Frantzia tudé olyan népek, a' melly semmi rendet nem esmér 's nem akar tartani, jó tanátsot adni? —

Már ezekkel a' Sergekkel bátorhódott a' fő Vezér, az Europai két leg-hatalmasabb Tsászári Udvarok ellen mostanában hadat indítani: kétség kívül a' maga babonás népének hadakozó kívánságát haszonra akarta fordítani, ezt gondolván, hogy most mindenek önként fegyvert fognak a' *Mahumed* tudományjának óltalmazására: igaz hogy még eddig a' részünkről valók semmi nevezetes helyet a' Törököktől el-nem vettek, a' Muszka pedig még olyan mozdulást sem tett; de hát azt gondoljaé valaki, hogy ezek a' háború kezdetétől fogva heverték? koránt sem: mert olyan alkalmas álló helyet vettek magoknak a' Török földén, és a' Fekete-tengernél *Kherfonnál* el-kezdve, *Besserábia*, *Moldova*, *Oláh-ország*, *Horváthországok*, szélein egészfzen *Zengig* vagy a' *Velentzei* tengerig olyan

Kordonnal vették körül a' Töröknek birtokait; hogy mihelyt egy-néhány völgyekben lévő folyó vizeknek tavaszi árja el-mulik, mingyárt azoknak melyékein külön külön Táborok bé-indulván, a' Törököt addig fogják keritgetni, míg egy bizonyos helyen öszve-találkoznak; már mikor ezen feltétel szerént ezen Táborokban egymással és a' Muszkával magokat öszve-tsatólják, akkor próbálja-meg a' Vezér mire mehet rend-nélkül való Jantsárjaival és Spáhifokkal. Ezt a' szándékot a' Konstantzinápolyi Frantzia Követ, a' Divánnak meg-fogta jelenteni a' mint egy Párisi Levélből láttzik: melly hiren a' Divánban ülő öregek meg-borzadtak, sőt meg-is félemlettek: még maga a' fő Vezér-is (a' ki a' népnek szivébe ezen hadakozó kívánságot öntötte, és a' ki magais tellyes még a' hadi méreggel) ezen hirren láttatott gyengülni, ugy annyira; hogy a' Duna melyékén fekvő tartományokat a' mi Udvarunknak ígérte, ha tudnillik a' mi Udvarunk rá-veheti a' maga frigyessét arra, hogy Krimiaról önként le-mondván, azt a' Portának által engedje. Ebből származott vala a' múlt napokban az a' hir, hogy a' Török Porta kész volna a' békefégre, tudnillik ha Krimiat visszafza kaphatja: mert ez a' fél-sziget olyan nagy ezkedve a' Török köz-népnek, hogy ők mind a' Kalifaságot, mind a' magok vallását, annak birásán fundáltatottnak lenni gondolják; de más felől Muszka Generál H. Potemkin-is ugy szereti Krimianak birását, hogy két Kurirt küldött nem régen Versáliába, mellyek által kérte a' Frantzia Udvar, hogy a' Divánnal tétessé-le azt a' szándékot, melly-szerént Krimiaira ástozik. A' Diván pedig ámbár remén-sége kevés van a' győzedelemhez, még-is azon szán-

déket le-nem teheti a' népnek akaratja ellen; és így ha szerentsétlen léfzen az ő dolgoknak ki-menetele, az egész hiba a' Fő Vezér nyakába marad.

A' Magyar Hazán kívül lévő elegyes Tudósítások: — „A' Parlamentumokban folyó dolgok Frantzia-országban szüntelen nehezebb környül-állások közé szorittatnak. Mind-azoknak a' Tartományoknak fő Kormányozójához, hol Parlamentumok vagynak, olly kemény parantsolat adatott, hogy az *Edictumoknak* alája irjanak, és a' kik ezt tselekedni hátrálnának; azoknak a' Tanátsoknak jelentenék, hogy a' Király az ő Parlamentumjokat el-törletti, és azokban más Birákat tészzen, kik az ő jóbbágyinak igazságot tudjanak szolgáltatni. Nagyon félnek tőlle, hogy ezen fenyegetődzés a' Parlamentumokat az engedelmesség helyett még vakmerőbbekké tévén, ezen kemény parantsolat szomorú dolgoknak léfzen szüllő anyja. Azt írja edgy író, hogy már a' nyomoruság és az azzal edgyütt utazó *Krisis*, itt a' leg-felsőbb grá-dits fogára lépven, lehetetlen, hogy tovább ezen állapotban maradhasan. A' *Toulousoi* Parlamentum útban vagyon, hogy a' Királyi-szék előtt megjelennyék; és azok a' Regementek-is, mellyek ezen Parlamentum ellen már útban valának, visszsa jövő parantsolatot kaptanak; mivel észre-vétetett, hogy a' nép el-végezte vala magában, hogy ezek előtt a' Vár' kapuit bé-zárják. Az-is tapasztaltatott Frantzia-országban, hogy a' hadi-népnek Tiszttyei közül fokban a' Parlamentumok' részére hajlók. Egy szóval: még itt a' belső-sebnek nints tökéletes orvosló flastroma. — A' Muszkák ellen ki-rendelt Török - Sergeket; mellyek a' Dunán innen fognak tsatázni, az *Otzakovi* fő kormányzó *Sakhin Ali Basha*

sa fogja vezérelni. — A' Török Nagy Vezérnek követői, Udvari emberei, Kantzelláriája, a magával hordozó mester-emberek, kémekül szolgáló 'Sidók; egy szóval azok, kik az ő különös szolgálatjára a' Táborhoz vele edgyütt útban vagynak, 50-ezer fejekre mennek, azon 160-ezer fegyvereseken kívül, kik a' tsatázó piatzra fognak ki-állani. — Konstantinápolyban 20-ezer fegyveres nép maradott otthon. — A' Török Porta ellen már régtől fogva pártot ütött Egyiptombéliek, csak azt várják, hogy a' *Kapután Basa* a' Tengeri fő Vezér a' Fekete-Tengerre bé-érjen, leg-ottan mindent hegygyel tövel felforgatni készen vagynak. Ezek, és a' *Skutari Basa* okoznak leg-nagyobb szorgalmatolságot a' jelenvaló időben a' Portának, mivel ezek a' külső tsendésnek fel-háborodásával a' belső tsendéséget mozgották-ki forkából; mely kettő edgyütt mindég nagyon veszedelmes szokott lenni. — A' *Khotzimi Várról* az iratik, hogy itt 200 ágyúk és 30 mosárok vagynak benn a' Vár' óltalmazásárs. A' *Basa* minden aszfzonyokat és gyermekeket ki-költöztetett a' Várból, és az őrizeten lévő népet 3 hónapi (*Czvibakkal*) kétfzer sult kenyérral ugy el-kélesztette, hogy ez alatt az idő alatt meg-nem éneznék; azon-kivül az Élés-házokat minden-felé gabonával ugy meg-töltötte, hogy már az éhség miatt a' Várat fel-adni éppen nem tartya magát kéntelennek. — A' Marokkai Tsászárról azt irják a' közönséges Levelekben, hogy mind a' *Muszka*, mind az *Austriai Udvar* ellen hadat izent vólna, sőt hogy *Ánglia* ellen-is azt akarna izenni. Ezt a' *Madriti Levelek* erősítik, és mint valamely nagy dolgot ugy adják-elé.